

**Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT
AND OF THE COUNCIL on combating the sexual abuse and
sexual exploitation of children and child sexual abuse
material and replacing Council Framework Decision
2004/68/JHA (recast), COM(2024) 60**

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 01.04.2024

KOKi esitamise tähtpäev 08.05.2024

VV esitamise tähtpäev 16.05.2024

Ettepaneku selgitus: Peavastutaja Justiitsministeerium

Kaasvastutajad Sotsiaalministeerium ja Siseministeerium

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse reguleerimisala nõuab vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTS § 152¹ lg 1 p 1);

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2);

Sisukokkuvõte

Ettepanekuga soovitakse ajakohastada laste seksuaalset väärkohtlemist ja ärakasutamist käsitlevaid kriminaalõigusnorme (kehtivad normid 2011. aastast). Uute normidega laiendatakse kuritegude määratlusi ning kehtestatakse rangemad karistused ja spetsiifilisemad ennetustegevuse ja ohvriabi nõuded.

Ettepaneku põhiaspektid on järgmised:

- Laste seksuaalse väärkohtlemisega seotud kuritegude määratluse laiendamine kõigis liikmesriikides: uued kuriteod hõlmavad laste seksuaalse väärkohtlemise ülekandmist reaalses ja pedofiilidele mõeldud juhendite omamist ja vahetamist. Ajakohastatakse kuriteo määratlust, et see hõlmaks

ka laste seksuaalset väärkohtlemist kujutavat materjali süvavõltsingutes ja tehisintellekti loodud sisus.

- Vastutusele võtmise, ennetustegevuse ja toetuse tõhustamine: ettepanekuga pikendatakse ajavahemikku, mille jooksul ohvrid saavad teatada kogetud seksuaalsest väärkohtlemisest ja kuriteo toimepanija vastu kaebuse esitada. Aegumistähtaegade arvestus algab alles ohvri täisealiseks (18-aastaseks) saamisel. Sõltuvalt kuriteo raskusastmest on aegumistähtaeg 20, 25 või 30 aastat (st kuriteost saab teatada ja seda uurida kuni ohvri 38, 43 või 48-aastaseks saamiseni). Uute normidega antakse ohvritele ka õigus rahalisele hüvitisele. Liikmesriigid peavad looma koordineerimismehhanismi, et olemasolevaid ohvriabi- ja ennetusprogramme parimal viisil ära kasutada.
- Ennetustegevuse tõhustamine: liikmesriigid peavad suurendama investeringuid teadlikkuse parandamisse, eelkõige veebis esinevate riskide osas, et tagada laste ja noorte jaoks turvalisem ja parem internet. Samuti tagatakse uute nõuetega, et värbajad, kes otsivad töötajaid, kes asuvad tööle tihedas kontaktis lastega, peavad küsima kandidaatidelt karistusregistri andmeid.
- Lisaks peavad vähemalt lastega tihedalt kokku puutuvad spetsialistid kuriteost kohustuslikus korras teatama. Sellega püütakse lahendada üht suurimat probleemi laste seksuaalse väärkohtlemise peatamise teel.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Jah

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Mõju ja sihtrühm

Inimeste heaolu ja sotsiaalne kaitse: Algatus mõjutab ohvriabisüsteemi toimimist, sh ohvrite õigusi rahalisele hüvitisele.

Inimeste õigused: Algatus on tervikuna suunatud laste õiguste kaitsele. Lastevastase vägivalla vastu võitlemine ja lastekaitse tagamine on üks ELi 2021. aasta lapse õiguste strateegia eesmäärke. Direktiivi 2011/93/EL uuesti sõnastamisega püütakse tagada, et kõik liikmesriigid järgivad lapsesõbraliku õigusemõistmise põhimõtteid, mis on ette nähtud lastemaja mudeliga.

Siseturvalisus: Laste väärkasutamise oht on reaalne ja see on kogu ELis kasvanud. Ainuüksi 2022. aastal teatati esitati ELis poolteist miljonit teadet laste seksuaalse väärkohtlemise kohta. Iga viies laps kannatab mingis vormis seksuaalse vägivalla all, kas siis internetis või päriselus. Internet on laste

seksuaalse väärkohtlemise levikut suuresti tagant tõuganud. Kuriteo toimepanijad saavad kohtuda ohvritega veebis ning jagada videoid ja pilte laste – sageli väga väikeste laste – vastu suunatud raske seksuaalvägivalla kohta.